

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2017- 2018

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ (5^η) ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ (3^η)

Πέμπτη, 21 και Παρασκευή, 22 Δεκεμβρίου 2017

ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΙΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ

Πατρών 21 και Σπάρτης 23 Δεκεμβρίου

I

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

Κύκλος ΛΑ΄

Κοσμοϊστορικές Έρευνες στον Ομφαλό της Γης.**Ελληνισμός, Ευρώπη και η «καθ' ημάς» Ανατολή:****Συγκριτικές Μελέτες Τριών Πολιτισμών**

Ο κλασικισμός αποτελούσε την υψηλή πολιτισμική πολιτική της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας για την συνοχή του ανεπτυγμένου κόσμου μέσω της επιδιωκόμενης Ανανέωσης του Κόσμου (Renovatio, rejuvenatio mundi). Οι λαοί όμως είχαν εξαντληθεί από τις απαιτήσεις του βιώματος που θεμελιώνει και έτρεφε το κλασσικό, ενώ οι ηγεσίες το είχαν βασικά χάσει, συντηρούσαν δε απλώς τους τύπους από τις μορφές του.

Έτσι, κάτω από τον «επίσημο» κλασικισμό, εκτυλίχθηκε μια αδυσώπητη πάλη για την κατάκτηση της ψυχής των λαών μεταξύ τεσσάρων μεγάλων θρησκευολογικών ρευμάτων. Τροπαιούχος ανεφάνη η Χριστιανική ορμή. Ο κεκμηκώς υπαρξιακά Έλληνας του πολιτισμικού «Φθινοπώρου» βρήκε μέσα στον «Χειμώνα» του την λύτρωση του οικείου πάθους. Και διαμόρφωσε το Σωτήριο της νέας ορμής εις Δόγμα αληθείας. Αυτός είναι ο ιστορικός λόγος επικράτησης του Χριστιανισμού. Η ιστορία είναι θέμα Ελληνισμού. Ο χρόνος είναι θέμα

αιωνιότητας. Ο άξων της ιστορίας είναι το κλασσικό. Το στήριγμα του χρόνου είναι η αιωνιότητα.

[Μελέτες μου για την σχέση Ελληνισμού και Ορθοδοξίας μπορείτε να βρείτε ευχερώς στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα *Research Projects*, κατηγορία *Logos in Ancient Greek Philosophy and Christianity*. Μια τελευταία σχετική δημοσίευσή εργασίας μου είναι στο φιλοσοφικό περιοδικό *KRONOS, Philosophical Journal*, Vol. V, 2017, pp. 160-180, με τίτλο *“Prolegomena to the Enigma of the Johannine Prologue: An Inquiry into Ancient Philosophical Syncretism”*.]

Η θεανθρωπική ιδέα ριζώνει στο Ελληνικό βίωμα. Η θεανθρωπική Χριστολογία απετέλεσε την «φιλοσοφική λίθο» στην διαμόρφωση του Πρωτοχριστιανικού μηνύματος εις απο-κάλυψη Ορθο-δοξίας.

Παρόμοια και η Τριαδική θεολογία ανταποκρινόταν σε αξιωματικές εκφάνσεις του βιώματος του Ελληνισμού. Πρώτον στην Κρυφιότητα της υπερέκεινα παντός όρου και πάσης περιγραφής, Απόλυτης από κάθε ειδικό και κάθε σχέση, Αρχής του Είναι. Στην απόλυτο κοσμική Φανέρωση, Δεύτερον, του Απόλυτου, στην από-κάλυψη της κρυφιότητας του Είναι. Και τρίτον και τελεσιουργόν, στην Κυριότητα της θείας ερωτικής πνοής Ζωής εν Α-ληθεία για επι-στροφή κάθε όντος στην πρώτη αρχή και έσχατο τέλος του.

Και κατά την ουσιώδη Ελληνική αμέθοδο μέθοδο της συνεχούς παλινδρομικής κίνησης καθοδικής από το όλον στα μέρη και οριζόντιας από μέρη σε μέρη και ανοδικής από μέρη στο όλον, ιδού μεταβαίνουμε με την αρχή του νέου κύκλου από γενικά πολιτισμικά μεγέθη σε θρησκευτικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα και από δόγματος εις αρχιτεκτονική και τανάπαλιν.

Εντρυφήσαμε στις αρχιτεκτονικές μορφές των συστατικών βιωμάτων κλασσικού Ελληνισμού αφ' ενός, Ευρωπαϊκού πολιτισμού αφ' ετέρου.

Στην νέα συνάντησή μας αυτήν την Πέμπτη θα αναλύσω την αντίστοιχη μορφολογία του ενδιαμέσου χρονολογικά πολιτισμού της καθ' ημάς Ανατολής.

Η θεματική της ομιλίας ενδείκνυται στον τίτλο:

*Από την Βασιλική στην Αγία Σοφία
και από την Πρωτοβυζαντινή στην Υστεροβυζαντινή
Αρχιτεκτονική:
η Ιερά Ναϊκή Τέχνη του Οικείου Χώρου*

Η ομιλία θα γίνει την Πέμπτη 7 Δεκεμβρίου 8.30 το βράδυ στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης (2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α').

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.

Και, δεύτερο μετά, μετά το πνευματικό συμπόσιο θα πάμε σωματοειδώς σε ένα μικρό αυτοσχέδιο κανονικό αν και, φευ, ατελές Συμπόσιο για την εορτή του γεννώμενου Φωτός του Κόσμου, για τον Χρονισμό του Προαιώνιου. Στις 6ω 28λ μ.μ. της 21^{ης} Δεκεμβρίου συμβαίνουν οι Χειμερινές Τροπές του Ήλιου. Ιδιαίτερη συγκυρία τις κάνει φέτος ιδιαίτερα δυναμερές, αξιοπρόσεκτες μεν, δέουσες δε περιφρόντιδος προσοχής.

Σκεφθείτε. Ο Ήλιος τρέπει την πορεία του τώρα, επιστρέφων την ανατολή του από βορρά προς νότον, και έτσι αποφεύγεται ο παγερός θάνατος της γης.

Ἥλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα. εἰ δὲ μή, Ἑρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν.

Ηρόκλειτος B94 22DK

II

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Κύκλος Β΄

Η Σπάρτη

από την Δημιουργία του Ελληνισμού

στην Ελληνική Ηγεμονία.

Το Λακεδαιμόνιο Θέρος

(556-371 π.Χ.)

Στο τέλος του 7^{ου} αιώνα π.Χ. ο Δωρισμός ακμάζει την πρώτη ακμή του κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του Μεγάλου Άνακτα Πρωθήβη.

Έχει καθορίσει την Ολύμπια Θρησκευτικότητα, τρίτη και τελική ανάταση της ανθρώπινης ύπαρξης, έχει αναπτύξει τις ιδεώδεις μορφές του σε ποίηση και τέχνη, έχει δημιουργήσει στην Λακεδαιμόνα το αρχέτυπο ίνδαλμά του, έχει επιβάλλει τρόπο βίου εναρμόνιο προς το θεμελιώδες βίωμα του «τέλους», έχει πραγματοποιήσει την μέγιστη μεταξίωση των αξιών, έχει εμπνεύσει το Ιωνικό και τα άλλα Ελληνικά στοιχεία στον Ελληνισμό τους, έχει μετουσιώσει την Δαιμονική τάξη του Κόσμου σε «Κόσμο» κάλλους, έχει αναγάγει την πρωτεύουσα πόλη Σπάρτη σε αυτόματο ηγεμόνα του Ελληνικού.

Με την αρχή του 6^{ου} αιώνα και κατά την διάρκειά του εμφανίζονται και εξελίσσονται βαθύτατα αλληλοσυναρτώμενα φαινόμενα που χωρίς να στοχεύουν στην απομείωση του Δωρικού λειτουργούν σωρευτικά προς την οικοδόμηση ενός εναλλακτικού μοντέλου Ελληνισμού, με δεύτερο τουλάχιστον πόλο. Τον πόλο αυτό αποκαλούμε Ιωνικό λόγω της γένεσης ή επικράτησης των σχετικών παραμέτρων κυρίως στην Ιωνία και από Ίωνες. Φυσικά η οικοδόμηση του Ιωνικού πόλου δεν θα μπορούσε να στρέφεται κατά του Δωρικού γιατί απλά το Ιωνικό αποτελεί την δημιουργική προβολή προ- και μη- Δωρικών παραγόντων υπό την έμ-πνευση του Δωρικού.

Στο δεύτερο μέρος του φετινού μας Κύκλου των Συναντήσεων της Σπάρτης θα ερευνήσουμε την αυτοκατάφαση του Ιωνικού τον 6^ο αιώνα π.Χ., τον μεγάλο αιώνα της Κρίσης στην αρχή του θέρους του Ελληνισμού, καθώς και την απόκριση του Δωρικού στην «απειλή» αυτή ανάκρασης του αγέρωχου οίνου της αυστηρής τελειότητάς του με υδαρέστερες προσμείξεις και μαλακώτερα αισθήματα. Κεντρικός άξονας της διαπραγματεύσεώς μας θα είναι η στάση της Σπάρτης εν όψει των εξελίξεων αυτών, η δράση της στο εξωτερικό προς αντιμετώπισή και τιθάσευσή τους, περισσότερο δε και σημαντικώτερα η αντί-δρασή της στο εσωτερικό προς διαφύλαξη του υπέρτατου επιτεύγματός της: της ενεργού επι-φάνειας του Απόλλωνα στον ζωντανό Σπαρτιάτη που ο αυθεντικός Δωρικός τρόπος εσμίλευε σε «άγαλμα» του Μέγιστου Κούρου, σε Κουρήτη του Άνακτα.

Θα αρχίσουμε την συζήτηση της κρίσης του Ελληνισμού σε αυτό το δεύτερο μέρος του Κύκλου με την προσοχή μας στρεφόμενη προς ένα μοναδικό γεγονός της αρχαίας Ελληνικής ιστορίας: τον πρώτο ιερό Πόλεμο ακριβώς στις αρχές του 6^{ου} αιώνα. **Ιερός πόλεμος για τον Ελληνισμό εσήμαινε πόλεμο για τους Δελφούς.** Η κοσμική μήτρα γονιμότητας της μητέρας Γης κατελήφθη από τον άξονα της αιωνιότητας, τον Πρωθήβη του Κάλλους, εις βίαια αντικατάσταση του προϋπάρχοντος χθόνιου Φαλλού. **Στην γένεση, στο γίγνεσθαι του Χρόνου, βασιλεύει πλέον ο Τέλειος της άχρονης «Ωρας», ο «Ωραίος» της Ακμής, ο τόσο υπέρτατα τέλειο στο κάλλος του ώστε να είναι αιώνιος, εκτός φθοράς της διάρκειας.** Τίθεται λοιπόν emphaticά, θρησκευολογικά και πολιτισμικά, το βασικό ερώτημα των σχέσεων αιωνιότητας και χρόνου.

Και ετέθη ιστορικά. **Ο Απόλλων έγινε ο κατ' εξοχήν θεός της μαντοσύνης.** Εξ υπερτελούς αιωνιότητος χρησιμοδοτεί για τα άδηλα του χρόνου σημαίνων τα χρονικά με το νόημα των αιώνων. Και ποδηγετεί την ιστορία με πολιτικούς χρησμούς. Και μετατρέπει τους Δελφούς σε Ιερό εκτός του συστήματος των Ελληνικών πόλεων και εκτός του συνεπακόλουθου συστήματος ισχύος, δρών όμως εντός του συστήματος.

Θα αναλύσω το θέμα ξεκινώντας από εκεί που το έχω αφήσει σε προγενέστερη συζήτησή του: από την σημασία μειζόνων εξω-αστικών ιερών στην συνοχή του Ελληνισμού. Η δύναμη της πολιτισμικής ταυτότητας είναι ενεργώτερη της όποιας πολιτικοστρατιωτικής ισχύος. Ο Ελληνισμός είναι θέμα πολιτισμικό. Αλλά μιας ιδιόμορφης πολιτισμικής ταυτότητας αυστηρά ωρισμένης ειδικά. Αυτήν χρειαζόμαστε να από-καλύψουμε, γυμνώνοντάς την από τα βαρειά οθνεία περιενδύματα με τα οποία την έχουν κατακαλύψει.

Ο θεματικός τίτλος της συζήτησής μας θα είναι:

Θρησκεία και Ιστορία:

το Μαντείο των Δελφών, οι Πολιτικοί Χρησμοί

και ο Α' Ιερός Πόλεμος στις Αρχές του 6^{ου} αι.

Η προσεχής αυτή τρίτη ομιλία αυτού του Κύκλου θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 22 Δεκεμβρίου, 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Σαινοπουλείου Ιδρύματος, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου 86 (πεζόδρομος) (λόγω εκδήλωσης του ΝΠΠΠ Δήμου Σπάρτης στην Αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου στην Βιβλιοθήκη).

Η ομιλία θα συνοδευτεί από προβολή οπτικού υλικού, και εις αναπλήρωση προηγούμενων θεμάτων που θα συνδέσω προς το παρόν.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.

Το Σάββατο 23 Δεκεμβρίου στις 9.30 το βράδυ θα συνέλθουμε σε ένα πρόχειρο μεν αυτή την φορά αλλά ουσιαστικό Συμπόσιο στον ενδιάμεσο εορταστικό χρόνο μεταξύ της αναγέννησης του Φωτός με τις Χειμερινές Τροπές του Ήλιου (21 Δεκεμβρίου) και της Γέννησης του Ενσαρκωθέντος Προαιώνιου Θεού Λόγου (25 Δεκεμβρίου). Συμποτικό μας θέμα θα είναι ακριβώς αυτή η συγκυρία.

III

Για τα δύο επικαιρικά Συμπόσια Πατρών 21 και Σπάρτης 23 Δεκεμβρίου δείτε ένα σχετικό αρχαιογνωστικό κείμενο σκέψης ως προετοιμασία, με τίτλο:

Περί Χειμερινών Τροπών, Ηλιολογίας και Ηλιολατρείας, Φαλλικών Αττικών Εορτών και μεγάλων συνόδων Πλανητών.

Υπάρχει στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Seminars, κατηγορία «Παράπλευρες Εκδηλώσεις».